

PRÁCE S ATLASEM

Celkem 40 bodů

Potřebné vybavení: školní atlas světa od nakladatelství Kartografie Praha (vydání 2020 a novější),
psací potřeby, pravítko, papír na poznámky

1

4 body

Rozhodněte o pravdivosti následujících tvrzení, která se týkají reliéfu mořského dna. V případě nepravdivého tvrzení jeho chybnou část opravte. Uznávány budou jen významově věcné opravy, nikoliv pouhé negace původního tvrzení.

tvrzení 1: Mezi Lomonosovým hřbetem a Gakkelovým hřbetem se nachází Amundsenova pánev.

PRAVDA / NEPRAVDA

oprava:

tvrzení 2: Nejhlubším místem mořského dna při řezu podél 20° jižní šířky je Peruánsko-chilský příkop.

PRAVDA / **NEPRAVDA**

oprava: **Tonžský příkop**

tvrzení 3: Průměrná hloubka Filipínského moře je 4 190 metrů a maximální hloubky 10 830 metrů dosahuje ve Filipínském příkopu.

PRAVDA / NEPRAVDA

oprava:

tvrzení 4: Kermadekovy ostrovy, které patří Novému Zélandu, leží jižně od souostroví Tonga a na východ od Kermadeckého příkopu, jehož maximální hloubka přesahuje 10 000 metrů.

PRAVDA / **NEPRAVDA**

oprava: **na západ**

Řešení: viz text

Hodnocení: Za každé správné rozhodnutí o pravdivosti tvrzení udělit 0,5 bodu. Za každou správnou opravu udělit 1 bod.

2

8 bodů

Seřaďte uvedená města podle jednotlivých ukazatelů v tabulce, a to vždy od nejnižší (1. v pořadí) hodnoty ukazatele po nejvyšší (6. v pořadí).

Anxi, Dháka, Dillí, Chanty-Mansijsk, Jakutsk, Manila

tabulka k vyplnění:

pořadí	zeměpisná délka	vzdálenost od pobřeží	průměrné roční srážky	počet obyvatel sídla
1.	Chanty-Mansijsk	Manila	Anxi	Anxi
2.	Dillí	Dháka	Jakutsk	Chanty-Mansijsk
3.	Dháka	Chanty-Mansijsk	Chanty-Mansijsk	Jakutsk
4.	Anxi	Jakutsk	Dillí	Manila
5.	Manila	Dillí	Dháka	Dháka
6.	Jakutsk	Anxi	Manila	Dillí

Řešení: viz tabulka

Hodnocení: Za každý kompletně správně vyplněný sloupec tabulky udělit 2 body. V případě jedné nebo dvou chyb ve sloupci udělit za daný sloupec 1 bod.

3

8 bodů

Doplňte vynechaná místa v textu o objevné cestě Vasca de Gamy v letech 1497–1499. Čísla v závorce napovídají počet vynechaných slov.

Národností ...**portugalský**... (1) mořeplavec Vasco de Gama se na své putování vydal roku 1497 z přístavního města ...**Lisabon**... (1). Proplul mezi Kanárskými ostrovy a směřoval ke ...**Kapverdám**... (1), dalšímu významnému souostroví na západ od afrického kontinentu. V dnešní době je toto souostroví samostatným státem s hlavním městem ...**Praia**... (1). Přestože se následně přibližoval k Jižní Americe, stočil se jeho směr na východ a doplul k pobřeží Afriky v oblasti dnešního státu ...**Jižní Afrika / Jihoafrická republika**... (2). Tento stát má v současnosti více hlavních měst, přičemž populačně nejmenším z nich je ...**Bloemfontein**... (1), který je sídlem justice. Vasco de Gama se dále plavil podél východního pobřeží Afriky, ...**Mosambickým**... (1) průlivem a jeho poslední kontakty s pevninou před cestou přes Indický oceán dále na východ proběhly (chronologicky dle jeho cesty) ve městech ...**Mombasa**... (1) a ... **Malindi**... (1) na území dnešního státu ...**Keňa**... (1). Zejména první jmenované z těchto dvou měst je i v současnosti hospodářsky důležitým centrem s leteckým uzlem i přístavem místního významu. Poblíž města se těží ...**titan**... (1) a do Asie se odtud vyváží především ...**káva**... (1) a ...**čaj**... (1). Roku 1498 pokračovala výprava Vasca de Gamy napříč Indickým oceánem k poloostrovu ...**Přední**... (1) Indie, konkrétně do města ...**Kalikat (Kozhikkod/Kóžikkód)**... (1), nad kterým se postupně začíná zvedat pohoří ...**Západní Ghát**... (2).

Řešení: viz text

Hodnocení: Za každý správně doplněný pojem udělit 0,5 bodu. Odpovědi „káva“ a „čaj“ mohou být zaměněny.

4

6 bodů

Najděte právě tři členské státy Evropské unie, které splňují všechna níže vypsaná kritéria.

- Více než 99 % obyvatel daného státu má přístup k nezávadné pitné vodě.
- Větrná energie se na celkové spotřebě energií z obnovitelných zdrojů podílí více než vodní energie.
- Podíl průmyslu a těžby na tvorbě HDP je nižší než 35 %.
- Střední délka života žen dosahuje alespoň 80 let.
- Zaměstnanost ve službách je nižší než 75 %.
- Průměrné roční množství srážek v hlavním městě se pohybuje v rozmezí 400–600 mm.

Řešení: Španělsko, Německo, Maďarsko

Hodnocení: Za každý správně nalezený stát udělit 2 body.

5

6 bodů

Podle charakteristiky poznejte řeky na americkém kontinentu.

charakteristika 1:

Řeka pramení ve Skalnatých horách. Protéká mimo jiné hlavním městem amerického státu, který se jmenuje stejně jako hledaná řeka. Její vody jsou hojně využívány pro účely zavlažování, například na bavlníkových plantážích. Spadá do úmoří Mexického zálivu (Atlantského oceánu).

řeka 1: **Arkansas**

charakteristika 2:

V okolí řeky, kde se hodně těží ropa a zlato, byste se dorozuměli především španělsky. Typickou plodinou pěstovanou v oblasti dolního toku této řeky je cukrová třtina. Údolí řeky od sebe odděluje Centrální a Východní Kordilleru.

řeka 2: **Magdalena**

charakteristika 3:

Řeka pramení méně než 200 km od hlavního města jednoho jihoamerického státu, odkud teče převážně severním směrem. Poblíž jejího toku se nacházejí významné oblasti těžby zlata, mědi, niklu či azbestu. Ústí širokým estuárem do pravého ramene delty ještě většího veletoku.

řeka 3: **Tocantins**

charakteristika 4:

Kanadská řeka, která ústí do Hudsonova zálivu v místě s ročním úhrnem srážek pod 500 mm, má zcela shodné jméno s významným vodním tokem ve Spojeném království. Podél většiny toku se hovoří algickými jazyky.

řeka 4: **Severn**

Řešení: viz text

Hodnocení: Za každou správně uvedenou řeku udělit 1,5 bodu.

6

8 bodů

S pomocí atlasu najděte odpovědi na zajímavé anomálie související s existencí časových pásem.

- 1) Na jedné státní hranici v Evropě nastává situace, že se jejím překročením dostanete z časového pásma UTC +1 rovnou do časového pásma UTC +3. Kterých státních hranic se tato anomálie týká? **Uveďte názvy obou daných států.** Existuje stejná anomálie i v Africe? **Pokud ano, uveďte tyto státy.**

státní hranice v Evropě: **mezi Polskem a Běloruskem**

státní hranice v Africe: **mezi Středoafričskou republikou a Jižním Súdánem**

Řešení:

státní hranice v Evropě: **mezi Polskem a Běloruskem**

státní hranice v Africe: je závislé na verzi vydání atlasu, správná odpověď u starších výtisků: mezi Středoafričskou republikou a Jižním Súdánem; správná odpověď u novějších výtisků: v Africe tato anomálie není.

Hodnocení: Za každou správnou dílčí odpověď udělit 1 bod. Celkem možno získat 2 body. V případě správného uvedení jen jednoho státu ve dvojici, bod za dílčí odpověď neudělit.

- 2) Pokud překračujete z některého místa v Íránu státní hranici, můžete se dostat do velmi rozličných situací z hlediska změny času na hodinkách. Uvažujme, že státní hranici překračujete v prosinci v 15:00. **Kolik hodin si nastavíte na hodinkách při vstupu na území následujících sousedních států?**

a) Afghánistán: **16:00**

b) Arménie: **15:30**

c) Ázerbájdžán: **15:30**

d) Irák: **14:30**

e) Pákistán: **16:30**

f) Turecko: **14:30**

g) Turkmenistán: **16:30**

Řešení: viz text

Hodnocení: Za kompletně správnou odpověď udělit 2 body. Při jedné chybě udělit 1 bod, při dvou chybách 0,5 bodu, při více chybách 0 bodů.

- 3) **Kde ve světě dochází při překročení státní hranice k vůbec největší změně časového pásma a o kolik hodin to je?**

státní hranice: **mezi Afghánistánem a Čínou**

časový posun: **3,5 hodiny**

Řešení: viz text

Hodnocení: Za každou správnou dílčí odpověď udělit 1 bod. Celkem možno získat 2 body.

- 4) Pevninská Austrálie by se mohla na první pohled zdát celkem jednoduše rozdělena na tři časová pásma, ale situace je zde mnohem složitější. **Kolik hodin budou ukazovat hodiny v následujících městech Austrálie, když je v Česku v prosinci 12:00?**

Pro přesnou lokalizaci města Eucla doporučujeme využít v atlase mapu co největšího měřítka.

a) Adelaide: **21:30**

b) Brisbane: **21:00**

c) Canberra: **22:00**

d) Darwin: **20:30**

e) Eucla: **19:45**

f) Perth: **19:00**

Řešení: viz text

Hodnocení: Za kompletně správnou odpověď udělit 2 body. Při jedné chybě udělit 1 bod, při dvou chybách 0,5 bodu, při více chybách 0 bodů.